

Dñica infra octa. Epiphanie

biuita nō oportet respicere nisi p̄ quam christ⁹ du-
ctor vadit. **P**rimū biuitū est ad sinistra supbie
z vanitatis. Ad dextram māfuetudinis z humi-
litas. z p̄ istam iuit christus. Ideo dicit ip̄e **Di-**
scite a me. q̄ mitis sum z hūilis corde zc. **Mat.**
xxj. **S**ecūdu est auaricia z cupiditas. z miseri-
cordia z liberalitas. per primum vadūt ad infer-
num auari vlturarij raptores fures zc. **Respice**
p̄ quā viam iuit christus ductor q̄ dicit Luc. vj.
Estote misericordes sicut pater vester misericors
est. **Tertiu est luxurie z carnalitatē p̄ quā va-**
dunt luxuriosi ad infernum. z mūdicie z purita-
tis. p̄ quā iuit christ⁹. Ideo dicit sacra scriptura
Hec est voluntas dei sanctificatio vstra. vt ab-
stineatis vos a fornicatione. z sciat vnusquisq̄
vas suū possidere in sanctificatione. s. ad 1. thes.
iiij. **Quartū est inuidie z malignitatis. z amo-**
ris z charitatis p̄ quam iuit christus. de q̄ Joh.
Apocal. j. Dilexit nos z lauit nos a peccatis no-
stris in sanguine suo. **Quintū est gule z voraci-**
titatis p̄ quod vadunt gulosi. Et aliud est absti-
nentie z parcitatis. p̄ quod iuit christ⁹. Ideo di-
cit ip̄emet Luc. xxj. Attendite ne grauent cor-
da vstra crapula z ebrietate. z sic de alijs. Nō
possumus dicere x̄po illud Genes. xxxij. Pre-
cedat dñs meus z ego paulatim sequar. De isto
lumine dixit ille sanctus senex Simeon. viderē
oculi mei salutare tuum. Lumen ad reuelationē
gentium. Luc. ij. De isto dicit thema. Ambula-
bunt gentes in lumine tuo. **Quartū lumen est**
de gratia diuinali. Unde sunt multi qui habent
tria predicta lumina tñ nō vadūt ad paradysum
quia nō habuerunt istud quartū lumen p̄pter eo-
rum malam vitam z defectū. de q̄bus dicit Job.
xxij. Ipsi rebelles fuerunt lumini. s. diuine gra-
tie. Ideo necessarium est istud lumē de gratia di-
uinali. scz gratia gratum faciēs. que ē quoddam
lumen a deo infusum in anima. Cui⁹ effect⁹ sunt
illuminare intellectum de credendis. Inclinare
voluntatem in fiendis. z inflammare effectum in
desiderandis. De isto lumine Esa. x. Surge illu-
minare hierusalem. in persona christiana tropo-
logice. Quia venit lumen tuum z gloria dñi sup
te orta est. quia ecce tenebre operient terram. su-
per te autem orietur dñs suple per lumen gratie
Et his sequit q̄ deus reputat nos p̄sonas nobi-
les. z vult q̄ cum quattuor luminibus. id est. q̄r-
tuor cereis accensis vadamus ad paradysum. Cū
nos simus vermes putridi z tñ vult q̄ honorabi-
liter vadamus ad paradysum. Ideo dicit thema
Ambulabūt gentes. scilicet ad paradysum in lu-
mine tuo zc.

Dñica infra octa. Ep̄hie. Sermo p̄m⁹.

Voluntas dei bo-
na beneplacens z p̄fecta. ad Rhom.
xij. z i epistola Juxta motiū thema-

tis in sermone volo vobis declarare breuiter.
quid vult deus a nobis. quia hoc est nobis mul-
tum necessariū ad sciendum pro habendo hic di-
uinam gratiam z in futuro gloriā dei. Sed primo
salutetur virgo Maria. Voluntas dei bona zc
Pro hui⁹ verbī declaratione z materie p̄dicade
introductione. sciendum q̄ inter om̄ia nob̄ mul-
tum necessaria ad gubernationem vite est scire
quid vult deus de nobis. **R**atio. quia nullus ser-
uus potest bene seruire dño suo nisi sciat ei⁹ vo-
luntatem que sunt que sibi placēt. z que illa que
sibi displicēt. alias credens sibi seruire bene ma-
le seruiret. **S**ic nos om̄es christiani sumus serui-
tores Christi. in domū cuius intramus ad serui-
endū sibi in baptismo in quo p̄mittitur nobis
vita eterna siue salarium vite eterne. **Q**uādo sa-
cerdos querit quid petis zc. **R**espondet vitam
eternam. ergo abrenuncia sathane z pompis ei⁹
Respondet abrenuncio. **I**deo oportet nos scire
quid vult deus de nobis de quolibet statu. quid
vult a religiosīs a clericis quid a dñis quid a pre-
latis quid a diuitibus quid a paupibus quid a
sanis quid ab infirmis vt quilibet se gubernet iux-
ta voluntatem dei. p̄pter hoc **D**avid orādo dī-
cebat z querebat a deo vt sibi ostenderet q̄d vo-
lebat ab eo. di. **D**omine ad te cōfugi doce me fa-
cere voluntatem tuam. quia deus me⁹ es tu. ps.
cxlij. **M**ora domine ad te cōfugi. scz ad seruiē-
dum. **I**do doce me facere voluntatem tuā z que
non potest sciri nisi ab eo reueletur. **Q**uis enim
hominū potest scire consiliū dñi. aut quis pote-
rit cogitare quid velit deus. **S**apient. ix. arguen-
do a minori. scz si volūtas hominis nō pōt sciri
nisi reueletur ab homine. quomodo sciatur volū-
tas dei nisi ab ip̄so reuelet. **I**deo modo in nouo
testamento reuelauit nobis clare quid vult a no-
bis. p̄pter hoc deuote dixit apostolus in thema
te. **V**olūtas dei bona beneplacēs z perfecta. vbi
ostēdit apostolus q̄ deus vult a nobis tria prin-
cipaliter ad que om̄ia sunt reducibilia. vult enī
a nobis. **P**rimo conuersionem penitētiāle. ideo
dicit volūtas dei bona. **S**ecūdo durationem vir-
tualē. ideo dicit. volūtas dei beneplacens. **T**er-
tio saluationē celestialem. ideo dicit. volūtas di-
p̄fecta. **D**ico primo q̄ deus vult a nobis con-
uersionem penitētiāle. quia om̄es sumus pec-
catores nec aliquis potest se de peccatis excusa-
re. j. **J**oh. j. **S**i dixerimus. quia peccatum nō ha-
bemus. ipsi nos seducimus z veritas in nobis
nō est. **I**deo vult deus de peccatoribus conuer-
sionem penitētiāle. quia peccando quilibet
vertit dorsum deo z facie ad bona huius mundi
verbi gratia. supbus vertit dorsum deo z facie
ad honores dignitates officia zc. **I**dem de alijs
peccatis auaricie luxurie zc. vult ergo de⁹ vt pec-
cator conuertat se scz vt vertat dorsum bonis h⁹
mundi honoribus dignitatibus zc. z conuertat

faciem ad ipm deum ad seruiendū sibi ⁊ obediē-
dum amandū ⁊ desiderandū ⁊c. **I**stam conuer-
sionem penitentialem vult de⁹ a nobis. **A**utoritas
Nunquid voluntatis mee est mors impij dic̄ do-
minus deus ⁊ nō vt cōuertat ⁊ viuat. **E**zech. x/
viij. **D**e ista voluntate dei dabo vobis vnā pul-
chram rationem. **S**icut argentarius postq̄ fecit
vnā pulchram cupam vel taceam de auro vel ar-
gento que cadit in terra vel luto vel frangitur et
deturpat ppter hoc argentarius nō p̄icit illam
cupam vel taceam cum sit de materia p̄ciosa. **S**e-
cus de vase modici valoris de vitro terra vel li-
gno. **S**ed vult ipsam cupam v̄l taceam reforma-
re iterū ⁊ renouare in fornace v̄l incude reforma-
re seu p̄parare. **S**ic deus ab initio fecit diuersa
vasa vel taceas de stagno vel de plumbo de ar-
gento ⁊ auro. s. diuersas creaturas sed solum ho-
minē fecit de auro. quia est ad imaginem dei. **I**de-
o de alijs creaturis corporalib⁹ si cadant ⁊ frangā-
tur de⁹ nō multū curat. sed de homine qm̄ cadit
in peccatum mortale sup̄bie vel auaricie ⁊c. mul-
tum curat. quia materia est p̄ciosa ⁊ nō vult vt p̄-
datur vel anihilet p̄ mortem sed vult q̄ reforme-
tur ⁊ renouet ad instar vasis auri vel argenti in
fornace penitentie. **N**ota q̄ sicut cupa reformat̄
tripliciter. s. in fornace vel in incude vel alias. sic
peccator tripliciter reformat̄. **P**rimo in fornace
contritionis cōterendo ⁊ dolendo de peccati su-
is ⁊c. **S**ecūdo i incude confessionis cōfiteōdo pec-
cata feriendo cum martello accusatiōis accusan-
do seipsum fortiter seruata veritate. **T**ertio re-
formatur seruando penitentia inunctam a cōfel-
sore. **H**ec est voluntas dei bona. **I**deo apostol⁹
Hoc bonū est acceptū corā saluatore nostro deo
qui vult om̄es homines saluos fieri ⁊ ad agnitio-
nem veritatis venire. s. ad **T**imoth. ij. **N**ota qui
vult om̄es homines. s. peccatores saluos fieri p̄
conuersionem penitentialem ⁊ ad agnitio-
nem veritatis venire q̄ntum ad fideles. **S**i dicat̄. quare
ergo nō om̄es saluantur ex quo ip̄e deus vult ⁊c.
Respōdeo q̄ tu nō vis fieri. **S**i dicatur nūqd̄
voluntas dei est maior ⁊ efficacior q̄ mea. **R**e-
spondeo q̄ imo. sed dimittit ipsum in libertate.
Dico secundo q̄ post cōuersionem penitētia-
lem vult deus a nobis durationē virtualem ⁊ p̄-
seuerantiam in bona vita incepta. nō contentat̄
deus de sola inchoatione bone vite imo vult du-
rationem. **S**unt multi qui subito conuertuntur
ad deum quādo aliquā audiunt bonam p̄dicati-
onem ⁊ pponunt bene viuere sed paulatim desi-
stunt. **H**oc nihil valet. **I**deo vult deus duratio-
nem virtualez. **R**atio. quilibet mercator vult vt
bene conferuent ⁊ custodiant merces p̄ciose
quas ip̄e emit ⁊ quāto sunt meliores ⁊ p̄ciosio-
res tanto magis vult vt diligētius custodiant̄.
Idem de dño iesu christo optimo mercatore qui
optime cognoscit merces ⁊ localia p̄ciosa q̄ ve-

nit ad nundinas hui⁹ mundi ad emendum aias
nostras di. mundo. **D**a mihi animas cetera tol-
le tibi. **S**en. xiiij. **M**odo in hoc mūdo nulle alie
merces nec localia sunt ita p̄ciosa sicut est ania
hominis vel mulieris. **U**nde si omnes creature
corporales scz sol luna aurū ⁊c. essent siml i vna
statera plus ponderaret vna anima sola in valo-
re q̄ om̄es tales creature corpales. **I**deo xp̄us
bonus mercator nō auro nec argēto emit aias
nostras. quia nō fuisset p̄cium sufficiens s̄ emit
eas p̄ciosissimo sanguine infiniti valoris. s. **P**e. j.
Nō corruptilibus auro vel argento redempti
estis sed p̄ciosissimo sanguine xp̄i iesu. **A**nima ē
tam p̄ciosum locale ⁊ tantū constituit dño **I**esu
christo q̄ vult q̄ nō pdatur nec furef a latrone
scz diabolo. sed q̄ cōseruetur ⁊ duret in bona vi-
ta. **D**avid ps. xxix. **D**ñe in voluntate tua presti-
tisti decori meo virtutem. i. anime mee virtutem
scz durationis virtualis. **M**odo cogitate quod
malum est peccare mortaliter ⁊ pdere animaz tā
p̄ciosum locale a christo taz care emptū. **N**o-
ta ad ppositam parabolam illius mercatoris q̄
in nundina emit p̄ciosissimā margaritam pro q̄
dedit quicquid habebat quā commisit vxori cu-
stodiendam in quodam panno rudi inuolutam.
Que nesciens eius valorē. ipsam dedit pro dua-
bus lactucis. ppter quod iratus vir occidit eam
gladio. **H**ic mercator est christ⁹ qui emit p̄ciosis-
simam margaritam scz animā meam ⁊ tuam. ⁊c.
Pro qua dedit totū suū sanguinē cui⁹ vna gut-
ta plus valet q̄ quicqd̄ creauit. **Q**uam animam
cōmittit christus vxori scz persone christiane q̄ ē
sponsa christi. **O**zee. ij. **S**ponsabo te mihi in fidē
⁊c. dixit christ⁹ persone christiane. ego teneo me-
am tu tuam. ⁊ ille suam in corpe ⁊ venit lactuca
scz temptatio diabolica tempe estatis quādo per-
sona est calida p̄ concupiscentiam de muliere vel
beneficio vel de honore vel dignitate ⁊c. **E**t ve-
nit temptatio lactucam portans ⁊ loquitur ima-
ginationi dicens. **T**u poteris habere quod vis
si facis hoc ⁊c. si das tantū ⁊c. ⁊ vis reecari cō-
sentis temptationi tunc tradis margaritam dia-
bolo. id est aiam tuam. **I**dem emendo vel vendē-
do cum vsura tunc das animam diabolo. **I**dem
de quolibet peccato mortali potest dici. **Q**uā mer-
cator christus venit. s. in morte vel in iudicio q̄-
rens a te margaritam quid dices. **C**ogita quid
faciet tunc christus de te. faciet sicut mercator fe-
cit de vxore sua stulta. ideo vult deus vt durem⁹
⁊ pseueremus in bona vita custodiendo diligen-
ter animam nostram dicente christo de quolibet
quod dixit iesus de iohanne. **S**ic eum volo ma-
nere. scz in bona vita donec veniam. **J**oh. vitio.
Quia existēs in gratia dei dicif **J**ohannes. id ē.
cui data est gratia. **I**deo dicit christus de ipso.
sic eum volo manere ⁊c. **B**eatus qui tunc potest
respondere christo. **D**omine ecce animam meaz

Dñica infra octa. Epiphanie

quomodo custodiui vobis diligenter. Hec est voluntas dei beneplacens. de qua David. **B**ñplacitum est dño sup timentes eum ps. cxiij. quoniam timor custodit virum. Dicitur quoque mulier timeret adulterari cogitando quod vir eius respicit eam per fenestram. sic nihil possumus facere in hoc mundo quin totum videat deus per fenestras sue scientie. Ideo timere debemus ad instar mulieris que non audet loqui cum amasio suo respiciente viro. Quia timor dñi expellit peccatum. et sine timore est non poterit iustificari. **Eccl** i. Et **Eccl** i. xxvij. Si non in timore dñi tenueris te instanter subuertetur domus tua. Tertio vult a nobis deus saluationem celestialem. post conuersionem penitentialem et durationem virtualement vult de nobis deus saluationem celestialem. Ratio. quia quelibet persona prudens et discreta vult ducere opus suum ad finem propter quem fit illud opus alias esset defectus vel potentie vel sapientie vel iusticie. **M**odo videamus propter quem finem fecit nos deus. non ut habitemus in hoc mundo finaliter. quoniam mundus iste non est nisi via quam intramus per portam natiuitatis et eximus per portas mortis. verbi gratia. ubi sunt illi qui erant? modo sunt tot anni. nec fecit nos deus isto fine ut congregemus pecunias nec redditus et cetera. quia omnia sunt dimittenda in morte. quia tam reges. domini. quam etiam pape et prelati dimittent suas dignitates et cetera. **N**ec fecit nos deus ut demus nos delectationibus carnalibus et cetera. ad instar animalium brutorum que etiam habent illas delectationes. sed fecit nos deus isto fine ut habeamus vitam eternam. **A**d Rhoma. vj. Finem vero vitam eternam suple habere. Si ergo quelibet persona vult quod opus suum veniat ad finem. multo magis deus Ideo vult deus de nobis saluationem celestialem que est finis noster. **A**utoritas. **Lu**c. xix. Venit filius hominis querere et saluum facere quod perierat **S**ubditur. Non est voluntas ante patrem vestrum qui in celis est ut pereat vnus de pusillis istis. **M**atth. xvij. **Q**uestio diceret aliquis si voluntas dei est ut omnes saluentur. quare tot damnantur cum sua voluntas est omnipotens. Quare ergo damnantur tot infideles. iudei. agareni. et tot mali christiani si deus vult ut omnes habeant saluationem celestialem. quare ergo tot vadunt ad damnationem. **R**esponsio quod voluntas dei est ut omnes saluentur sed tu non vis saluari. sed dices. volo saluari. **R**esponsio verum est verbo. sed non facto. **U**nde qui dicit se velle ire ad nusciam verbo et recipit facto viam versus maguntiam. metitur. **I**dem superbus dicit verbo. quod vult saluari et ire ad paradysum. sed facto recipit viam inferni **I**dem dicatur de quolibet peccato. **U**nde non est voluntas. sed velleitas. ut dicit sanctus **T**ho. in his qui volunt per viam peccatorum ire ad paradysum. patet ergo quod tu non vis saluari. voluntate

proprie dicta dum intendis in peccatis permanere. **N**ota de rege similitudine qui vult quod omnes de ciuitate habeant bonum et viuant. si dicatur. ergo quare suspenditis illum. **R**esponsio. quod fecit contra ordinationem meam. **E**go ordinavi propter bonum ipsorum ne fureretur aliquid. sed iste fecit oppositum. ergo et cetera. **I**dem de alijs peccatis **I**dem de deo qui vult quod omnes habeant bonum saluationis celestis. **I**deo ordinavit quod omnes infideles veniant ad fidem et baptisentur et ipsi nolunt obedire. ideo damnantur. quia deus non vult togere liberum arbitrium. **I**deo de christianis ordinavit decem precepta et cetera. et nolunt facere **I**dem de religiosi et clericis ordinavit ut viuant honeste et cetera. et nolunt. **S**icut enim bonus dominus et iustus vult quod omnes sibi subditi habeant bonum. **F**uando suas ordinationes. **I**ta et deus. quia ista est dei voluntas perfecta. **D**e qua dicit apostolus. **Q**ui cepit in bonis operibus bonum proficiet usque in die iesu christi. ad **Phil**. j.

Dominica infra octauas
Ephie. Sermo secundus

Reformamini in nouitate sensus vestri et cetera. ad **R**ho. xij. et in epistola dñice curreti. **P**ro declaratione et cetera. **S**ciendum quod in omnes creaturas quas deus fecit singulariter quid fecit in homine. Quoniam alie creature aut sunt pure spirituales ut angeli. aut pure corporales ut iumenta. sed homo habet vtrumque. habet enim animam spiritualement per quam participat cum angelis. corpus cum animalibus. deus fecit ut doctor qui facit aliquid quem librum. et post in fine libri totum epilogat in vno capitulo. **I**ta fecit deus qui fecit vnum magnum librum. scilicet istum mundum. in quo qui vult legere potest ibi legere dei potentiam in creatione. dei sapientiam in oratione. dei misericordiam in conseruatione. **F**ecit omnes creaturas corporales et spirituales. et vltimo hominem qui participat cum omnibus creaturis tam spiritualibus quam corporalibus cum lapidibus in esse. cum plantis in esse et viuere. cum iumentis in esse et viuere et sentire cum angelis in esse et viuere et sentire et intelligere. **I**llud videtur dicere scriptura sacra **Gen**. ij. **F**ormauit deus hominem de limo terre quantum ad corpus. **E**t factus est homo in animam viuente. **E**x hoc sequitur contradictio in homine. quia homo est ex duabus naturis contrarijs. scilicet corporali et spirituali. **C**orpus naturaliter vult descendere ad delectationes et cetera. **A**nima autem vult ascendere per contemplationem et cetera. **E**cce contradictio **A**utoritas. **A**d **Gal**. v. **C**aro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. **A**ngelonihi contradicit. nec iumentis sed homini. quia quando vult facere aliquod bonum. statim sequitur contradictio. hoc bellum portamus nobiscum

Et quia ex hoc sunt multi inordinati in hoc mundo. propter hoc dicit nobis apostolus in themate Reformamini in nouitate sensus vestri. non dicē carnis sed sensus. id est anime. Ego quesiui amore vestri pro quas virtutes homo potest reformari et inueni quod tres. prima ordinat hominem erga deum. secunda erga proximum. tertia erga corpus proprium.

Prima est vera humilitas

Secunda liberalis pietas

Tertia pura castitas

Ex his dicit thema. Reformamini in nouitate. etc. **D**ico primo quod prima virtus qua homo potest reformari est vera humilitas que ordinat hominem erga deum. Nota quia quasi totus mundus securus est dominum trinam illius mali magistri. scilicet luciferi qui docuit superbiam. Sic quoque in serpente venit ad mulierem ad partem debiliores ville. et legit sibi lectionem superbie quando dixit quod essent sicut dii scientes bonum et malum. que statim superbiuit. Sicut enim habemus carnem nostram ab eua. sic etiam inclinamur ad superbiam. Sed vide qualiter deus reformauit mundum cum tanta humilitate. ita quod non potuit esse melior. docens et predicans. quod non sequantur doctrinam illius falsi magistri luciferi. sed quod discant ab ipso deo. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. et inuenietis requiem animabus vestris. Matth. xi. Scutifer vel miles non vellet ire equitando si rex suus iret peditando nec sedere in scamno si rex sederet in terra. Ideo christus qui est forma humilitatis dedit nobis exemplum humilitatis. De quo apostolus ad phil. ii. Qui cum in forma dei esset semetipsum exinauiuit formam serui accipiens humiliavit semetipsum. Ergo reformamini iuxta formam et exemplum a christo vobis datum. Nota ad propositum experimentum quod dicunt naturales de aquila. Quando ex antiquitate propter nimiam curuitatem rostri non potest cibum capere allidendo rostrum ad petram renouat. De hoc dicit David. ps. cii. Qui replet in bonis desiderium tuum renouabitur ut aquile iuuentus tua. Aquila antiqua est persona superba. curuitas rostri est quedam consideratio propter excellentiam vel generis. quia miles vel nobilis etc. quia magister vel doctor in scientia. vel quia diues et posset emere omnes istos. vel quia iuuenis vel fortis. et sic despiciat alios. ex tali consideratione venit superbia. Idem de mulieribus quando mulier cogitat ego sum pulchrior de villa. scio tripudiarē. cantare. etc. venit superbia in corde. Idem etiam de excellentibus spiritualibus de quibus deberet deum laudare. curuāt rostrum ad propriam excellentiam. Nota ad hoc exemplum quod habetur Luc. xviii. de phariseo qui dicebat. deus gratias ago tibi. quia non sum sicut ceteri hominum raptores. iniusti. adulteri. ieiunio bis in sabbato. decimas de omnium que possideo

Ecce quomodo curuabat rostrum ad seipsum. Ex quo sequuntur duo mala. Primum quod non potest sumere cibum. scilicet spiritualem. quia ex illa superbia perdit consolationes et dulcedinem anime. et clausa est ianua per superbiam. Ideo. i. Pet. v. humiliamini sub potenti manu dei. subdit. quia superbis deus resistit humilibus autem dat gratiam. Secundum malum quod sequitur. quia persona superba ad instar aquile tota est pomposa. Primo in magnis maliciis. Secundo in caudis. ecce aquila. Istis clausa est ianua paradisi. rostrum habent curuū dicendo ego sum in magno genere. ego portauit tñ. Sa. lomon. Vanitas vanitatum et omnia vanitas Eccl. i. Remedium quod habemus ad instar aquile. queramus lapidem fortem. Iste lapis est christus de quo David. lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est in caput anguli. ps. cxvii. In isto lapide percutiamus rostrum considerando humilitatem christi. Præctice. Si quis habet desiderium ascendendi ad dignitatem regimen etc. Cogita si christus voluit habere regimen dignitatem honores. et inuenies quod non. Idem de desiderio ornandi. Respice si christus voluit ornari et vestiri. et inuenies quod trigintatribus annis portauit eandem vestem pauperrimam. Idem de superbia in equis. mulis et etc. percute petram que non quod voluit equitare nisi pro necessitate in azino Zacha. ix. et Matth. xxj. Idem de superbia recipienti vindictam. christum respice et videbis quod noluit se vindicare de inimicis licet esset magnus. imo dixit. Pater dimitte illis. quia nesciunt quid faciunt. De hoc auctoritas David ps. cxxxvj. Beatus qui tenebit. scilicet humilitate et allidet puulos suos scilicet motus superbie ad petram. id est ad christum Tunc poterit recipere cibum anime. Secunda virtus necessaria ad reformationem vite est liberalis pietas que ordinat hominem circa primum quando de gratiis sibi a deo factis facit partem primo verbi gratia. Si deus facit tibi gratiam de intellectu inuua ignorantem ne erret vel decipiat. Si es deuotus et timens deum et primus est peccator. dulciter corrige ipsum. Si habes bonam eloquentiam. loquere pro proximo qui nescit loqui etc. Sic facis partem sibi de bonis spiritualibus. Idem facias de bonis temporalibus et corporalibus. Si tu es fortis et primus sit violentia defende. Si es nobilis vel miles potens in villa. defende viduas et pupillos qui persecutionem patiuntur. Idem de pecuniis da pauperibus. Ecce quid est liberalis pietas benedictus qui sic reformatur. Auctoritas. Quisquis sicut accepit gratiam in alterum illam ministrans sicut boni dispensatores multiformis gratie dei. i. Pet. iiij. Nota de hoc experimentum in natura de serpente probatum a philosophis. Quando serpens propter duriciem pellis non potest se bene mouere abstinet per multos dies. tandem ad strictum foramen dimittit pellem duram hinc

Dñica infra octa. Epiphaniæ

serpens significat psonam auaram duplici rati-
one. Prima quia deus dedit serpenti terram ad
comedendū. ait dominus deus ad serpentem. ter-
ram comedes omnibus diebus vite tue. Gen. iij.
Sic auarus comedit terram. quia semper habet
formam vel terram in ore suo loquendo de nun-
dinis foris etc. Secunda ratio. quia serpentes
nō incedunt recte sed serpendo tortuose. Idē de
diuite auaro quādo paup homo venit ad eū vt
mutuet sibi amore dei decē florenos. Si respon-
det certe libenter amore vestri. modo incedit re-
cte. Sed quando dicit. Ecce quādo veniet nota-
rius dicetis q sint duodecim. et ita ponet in car-
ta. Ecce tortuosus. vel quādo recipit possessiōes
in pignore et interim recipit fructus. Ecce iniqui-
tas vel quādo vedit plus pp̄ solutionis dilati-
onē vel quādo emit pro minori precio pp̄ter de-
narios promptos vel solutionis anticipationem
Ecce dolum. vel quādo obligat ad molendū in
suo molendino etc. De tali dicit scriptura sancta
Cor tuum nō est rectum coram deo in felle ama-
ritudinis et obligatione iniquitatis video te esse
Acti. viij. Ecce serpens cum duricia pellis q nō
potest se mouere ad opera misericordie et pietatis
Remedium ergo ad instar serpētis qui facit duo
p̄mo abstinet et caro restringit. secundo transit p
artum foramen et dimittit pellem. Ita debet fa-
cere vsurarius. p̄mo debet abstinere ne decetero
faciat vsuras. iuxta consilium apostoli. Qui su-
rabaſ iam nō furetur. magis aut laborer manib⁹
suis quod bonum est vt habeat vnde tribuat ne-
cessitatem patienti. ad Eph. iij. Secūdo oportet
ipsum transire p̄ strictum foramen restitutionis
dicunt aliqui. nō habeo de quo restituas. credūt
q ex quo nō habent pecunias supfluas q non te-
neant restituere. vendatis. agrum. domum. vi-
neam. seu vasa argentea. Quoniam regula est the-
ologorum et etiam iuristarum q nō dimittit pec-
catū nisi ablatum restituatur. xij. q. vj. Si res.
De restitutione sanctus Thomas pulchre et sa-
lubriter determinat. scda scde. q. lxij. qui in secū-
do articulo dicit q restituere est de necessitate sa-
lutis sicut etiam seruare iusticiā. Alius dicit. Ego
ponam in testamento etc. Interim tu ibis ad in-
fernum. Illi qui faciunt restitutionem saluantur
solum. Restituatis et eritis reformati ad instar
serpentis in vita vestra. De hoc autoritas. Ex-
poliantes vos veterem hominem cum actib⁹ su-
is et inuentis nouum hominem qui renouat in
agnitionem dei fm imaginē eius qui creauit eū.
ad Col. iij. Tertia virtus que facit reformare
creaturā est pura castitas que ordinat hominem
erga corpus proprium. Si quis vixerit luxurio-
se de cetero corrigat et emendet se. Sic qd est
luxuria. Vir et vxor seruantes modum debitum
nō faciunt luxuriam que sit peccatum mortale.

Sed omnes alij qui volūt gustare etc. peccāt mor-
taliter. Nam apostolus. Obsecro vos per mise-
ricordiam dei vt exhibeatis corpora vestra ho-
stiam viuentem sanctam deo placentem rationa-
bile obsequium vestrum. Nolite conformari hu-
ic seculo. sed reformamini in nouitate sensus ve-
stri. ad Rhoma. xij. Nota ad propositum ali-
quod experimentum in natura de terra. Nam cū
in hieme sit lutosa et sterilis tandem in estate mū-
dat et fructificat. Idē de persona luxuriosa. quā-
do perdit calorem ignis diuini amoris et bonorū
operum. amittit delectationes angelorum. et dat
se delictis porcorum. Sed quādo venit estas. scz
calor amoris dei persona mundaſ et fructificat.
Autoritas. Emitte spiritū tuū et creabūt et reno-
uabis faciē terre. ps. ciiij. Deo grās.

De eadē dñica infra octa. Ephie. Sermo tertius

Deus diuisit mē-
suram fidei. ad Rhoma. xij. Scien-
dum q apostolus Paulus volēs
nobis declarare dignitatem et excel-
lentiam fidei christiane sup omnes alias doctrinas
dicit. Tantū nos habentes impositam nubem te-
stium deponentes omne pondus et circūstās nos
pctōz p patientiā curram⁹ ad ppositū nob certa-
mē aspiciētes in auzorē fidei et cōsumatorē iesum
ad Heb. xij. Nota nubē. i. testium multitudinē te-
stium. Ex hac auzoritate habetur q licet sint mul-
ti testes fidei catholice. tamen vnus est magister
solus et doctor principalis. scz christus. Sicut in
scola vnus est magister pncipalis et doctor et bac-
calarij et repetitores. Sic in scola christianitatis
vnus est doctor et magister pncipalis. scz christ⁹.
Ideo dicit ipse. Nolite vocari rabbi. i. magistri
scz in fide catholica vnus est em magister vester
Matth. xxij. Apostoli aut solum fuerunt bac-
calarij et repetitores fidei. Ideo dicit aspiciētes
in auzorem fidei. id ē. inuentorē et cōsumatorē
quia christus declarando fidem ipsam consum-
mauit seu perfecit et confirmauit per miracula q
a solo deo possunt fieri et non per creaturam. om-
nes alie scientie seu doctrine mechanice habent i-
uentorem purum hominem vt sunt septem libe-
rales artes. Idem de medicina et ceteris legib⁹
Idem de arte politica et iconomica. S3 fides ca-
tholica est a solo christo primo inuentore. et prin-
cipalior est fides catholica et sacra doctrina et the-
ologia omnibus alijs scientijs humanitus inuen-
tis. vt dicit sanctus Tho. j. parte. q. j. arti. v. qd
probat et de speculatiuis et practicis. de specula-
tiuis probat tum propter certitudinem. tum pro-
pter materie dignitatem. de practicis vero pro-
bat ex parte finis. vnde concludit doctrinam sa-
cram fm omnem modum digniores esse alijs sci-
entijs suple humanitus inuentis. Quod confir-

mat argumento in oppositum. quia alie sciētie di-
cuntur ancille huius. Prouerbio. ix. Misit ancil-
las suas vt vocarēt ad arcē. Nec incōgrue vel ir-
rationabiliter. Quia omnes alie sciētie et doctri-
ne sunt sub intellectu humano. sed fides catholi-
ca et eius veritates sunt supra omnem intellectus
humanum. Ideo oportebat q̄ a deo qui menti-
ri nō potest nec falli reuelaretur. Ideo secure et
firmiter possumus credere. ppter hoc scriptura
sacra dicit. Que scz fides catholica cum initium
accepisset enarrari p̄ dominū ab eis qui audierūt
in nos cōfirmata est. contestante deo signis et p-
digijs. et varijs virtutibus et spiritus sancti distri-
butionibus s̄m suam voluntatem. Ad Heb. ij.
patet ergo quomodo fuit a christo inuēta tanq̄
ab autore et doctore et magistro principali. et per
apostolos fuit repetita in predicationibus. Ideo
dicit thema. Deus diuisit mensuram fidei. Nota
deus non patriarcha. nec ppheta. nec aposto-
lus. nec philosophus. nec aliqua pura creatura.
Sed deus diuisit mensuram et cetera. patet thema In-
uenio in sacra scriptura q̄ quattuor sunt que de-
us diuisit et dat nobis ad mensuram. scz

Credentiam euangelicalem

Gratia spiritualē

Penam infernalem

Gloria celestialem

De primo dicit thema. Deus diuisit mensuram
fidei. de secundo posset dici deus diuisit mensu-
ram gratie spiritualis. Idem de tertio et de quar-
to. **D**ico p̄mo q̄ deus diuisit et dat nobis ad
mensuram credentiam euangelicalem. scilicet fidei catho-
licam. quia non plus nec minus. Quonia verita-
tes fidei supra intellectum naturalem sunt. Ideo
si homines mensurassent fidem multuz errassent
Unde antiqui philosophi multas veritates co-
gnouerunt de deo et habuerunt. sed cum multis
erroribus. Dicebant q̄ erat vnus solus deus et
verum dicebant. sed errabant quia dicebant q̄
erant tria principia. scz materia. forma. et priua-
tio. in primo philosophorū. Item dicebāt verum q̄
deus est eternus. sed errabant cū dicebant q̄ eti-
am yle. scz materia p̄ma est eterna. Idē dixit pla-
to de ydeis. Item dicebant verum q̄ mundus
gubernabatur a deo. sed errabāt dicendo. q̄ mundus
nō habuit principium nec habebit finem. Sciēs
ergo christus q̄ intellectus hominū nō est suffici-
ens ad habendum plenā cognitionē de deo. Mo-
luit dimittere iudicio hominum mensuram fidei
sed eam reuelauit apostolis quam expresserunt
apostoli in duodecim articulis fidei sicut ipsam
audiuerant a christo. Sunt enim duodecim arti-
culi fidei si eorum accipiat numerus ex pte ap-
tōrum qui ipsos articulos posuerūt quibus sint. xiiij.
si eorū sumatur numerus ex pte credibiliū. vt dicit
scūs Tho. iij. sc̄p. di. xxx. ar. ij. Et hi. xij. articuli

ab ap̄tōs expresse in credo in deū. siue in simbolo
ap̄tōrū sunt cōtenti. dicat semel Credo in deum
Ecce hic mēsurā fidei in. xij. cōclusionib⁹ Omnes
libri sanctorū doctorū sunt ad declaranduz has
xij. cōclusiones. Et ad istā mēsuram oportet nos
venire. nec aliquis q̄tūcūq̄ subtilis debet aliqd
addere nec q̄tūcūq̄ rudis debet aliquid dimi-
nuere. **M**oraliter nota hic cōtra subtiles pre-
sumptioses qui hanc mēsurā volunt transcende-
re dicētes quō ē x̄ps in hostia. Si frangit si diuisit
dixit x̄ps. he sunt questiōes diaboli loquētis ima-
ginationi vt nescias r̄ndere et dubites et damna-
beris. Ideo in talib⁹ questiōib⁹ diabolicis de-
bet homo r̄ndere p̄ illum articulū fidei. Credo in
sanctā ecclesiā catholicam et cetera. id est. credo deter-
minationes ecclesie que errare nō pōt in his que
fidei sunt. Ideo nō plus sapere q̄ oportet sapere.
De h̄ dicit ap̄tōs Corinthijs disputantib⁹. Quis
locus et locatū debent p̄porcionari et cetera. di. Timeo
ne sicut serpens eua seduxit astutia sua ita corru-
pserit sensus vestri et excidant a simplicitate. scilicet
dei que ē in x̄po. ij. Cor. xj. **N**ō practice quō
eua est decepta a diabolo questionando siue que-
rendo. Cur p̄cepit deus vt nō comedere ei ex om-
ni ligno paradisi. Genes. iij. Ecce hic prima que-
stio mundi. Eua autē que debuit viriliter respon-
dere et diabolum expellere dicendo. et tu vis me-
cum disputare de voluntate dei et cetera. non fecit. sed
voluit disputare cum diabolo di. Ne forte mori-
amur. id ē. dubitando. quia deus non dixit forte
moriemini. sed moriemini. Ideo nolite disputa-
re cum diabolo. deus fecisset gratiam multis si
fuissent rudes qui confidentes de ingenio et sub-
tilitate intellectus intra se disputant de fide. Ideo
dixit Christus iudeis disputantibus. Ego in iu-
dicium veni vt qui non vident videāt. et qui vi-
dent ceci fiant. Johis. ix. **M**ora in iudicium. scilicet
discretionis vt qui non vident scilicet per scien-
tiam videant. et qui vident ceci fiant. Qui respō-
dentes dixerunt christo. Nunquid et nos ceci sum-
mus. dixit eis christus. Si ceci essetis. id ē. igno-
rantes peccatum scilicet infidelitatis non habe-
retis. Nunc vero quia dicitis videmus peccatū
vestrum manet in vobis suple per presumptio-
nem et scientiam acquisitam ceci fiant p̄ min⁹ cre-
dentiam. Dic etiam contra simplices et rudes ne
deficiant minuendo fidem catholicā. quia nesci-
unt credo in deum nec excusant. quia bene addi-
scunt et sciunt cantilenas siue carmina hui⁹ mun-
di. et cetera. Sic quō christ⁹ in iudicio interrogat quē
libet cuius conditionis est put fuit reuelatū bea-
to Hieronymo. Si aliquis dicit se esse xpianum
si nescit Credo in deum. ē ridiculum. sicut et ego
dicerem. ego sum frater. sed nescio cuius ordinis
Ideo apostolus. Dico em̄ per gratiaz que data
est mihi omnibus qui sunt inter nos non plus
lib 5

Dñica infra octa. Epiphanie

sapere q̄ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatē
7 ynicuiq̄ sicut deus diuisit mensuram fidei. ad
Rhoma. xij. **N**ota dico p̄ gratiam sc̄z aposto-
licaz. 7 loquitur subtilibus nō plus sape q̄ opoz-
tet sapere quia caderetis in errorem. Deinde di-
cit simplicibus. **U**nicuiq̄ sicut deus diuisit men-
suraz fidei. illam sc̄z velitis tenere nihil minuire
Ideo est optimum consiliū bis in die. sc̄z ma-
ne 7 sero actualiter mensurare mensurā fidei ge-
nibus flexis dicendo. sc̄z credo ad instar militis
homagiu3 facientis regi. 7 attendatis bene si cor
vestrum adheret cuilibet articulo 7 sic salui erit
ad Rhoma. x. **S**i confitearis in ore tuo dñm Je-
sum christum 7 in corde tuo credideris q̄ de illū
suscitauit a mortuis saluus eris 7c. Quia omnis
scientia acquisita obliuiscitur nisi repetat̄ actua-
li consideratione 7 etiam verbali. quanto magis
scientia infusa. **I**deo apostolus. **C**onfitemini tē-
ptate si estis in fide. ipsi vos pbate. ij. Corinth.
ultimo. **S**ecūdo deus dat ad mensuraz suam
gratiam spiritualem. quia quidam habent plus
quidam minus. **R**atio. quia dat̄ fm̄ dispositio-
nes creaturarum. **N**ota exemplum de duobus
pannis vltimis. sc̄z quorū vnus est bene mundus
alius immundus. quoniā mundus recipit maio-
rem claritatem 7 fulgorem a sole q̄ immundus.
licet ambo equaliter sint ad solem. **I**dem si vul-
tis in vobis recipere claritatem gratie spiritual̄
attendatis q̄ cor vestrum sit bene mundum 7 pu-
rum ab inuidia odio rancore 7 mala voluntate a
malis desiderijs 7 cogitationibus imundis **S**ic
enī illuminabit̄ a sole iusticie domino nostro iesu
christo. qui quantū in eo est. equaliter illuminat
omnem hominē. **S**i autem cor vestrum sit rubigi-
natum rubigine odij inuidie rancoris 7c. non il-
luminabit̄. patet ergo ratio quō dispositio est cā
materialis. **E**adem ratio potest dari de colericis
7 flegmaticis ad solem equaliter existētibus. **Q**uā
colerici magis sentient calorem solis q̄ flegmati-
ci. **I**dē de sole iusticie xp̄o q̄ magis calefecit coleri-
cos. i. siccos a delitijs 7 delectatiōib⁹ mūdānis q̄
flegmaticos vitiosos 7 delitiosos. **I**ō dic̄ sc̄ptu-
ra ad Eph. iij. **U**nicuiq̄ nostrum data est gra-
tia fm̄ mensurā. id est. fm̄ dispositionem cuius-
libet persone. **D**e ista materia dicit christus **M**at-
thei. xxv. per modum parabole. **H**omo quidam
peregre proficiscens vocauit seruos suos 7 tra-
didit illis bona sua. **E**t vni dedit quinq̄ talenta
alijs autem duo. alijs vero vnus. vnicuiq̄ fm̄ pro-
prium virtutem. exponunt doctores. id est. fm̄
proprium dispositionem. **I**n qua parabola chri-
stus comprehendit omnes status qui sunt tres
communiter. sc̄z

Religiosorum

Clericorum

Laicorum

Religiosi recipiunt a christo quinq̄ in quib⁹ cō-

sistit dispositio ipsorum pro habendo gratiam
dei in hoc mundo 7 gloriā in alio. **P**rimus est
paupertas apostolicalis. **D**e qua christus **M**at.
x. **N**olite possidere aurum neq̄ argentum. neq̄
pecuniam in zonis vestris. **N**on peraz in via ne-
q̄ duas tunicas neq̄ calciamenta neq̄ virgam.
Dignus est enim oparius cibo suo 7c. **E**cce hic
regula paupertatis apostolice. **S**ecundum ē
castitas angelicalis non curando de illa materia
nec corde cogitando. nec ore loquendo. nec ocu-
lis inspiciendo. nec manibus tangendo. nec ope-
re faciendo 7c. **T**ertia est obedientia generalis.
fm̄ regulam 7 non contra. **N**ota hic differentiā
inter dispensationem 7 dissipationē 7c. **Q**uar-
tum est afflictio penitentialis seu corporalis. q̄
alias non possum⁹ viuere caste 7 honeste. **Q**ui
tuum est deuotio diuinalis in cerimonijs seruan-
dis. **I**n his quinq̄ consistit dispositio seu men-
sura gratie diuinalis. **S**tatus autem sacerdo-
tum recipit a christo duo. primum deuote officia
re. secundū digne celebrare. **D**e primo nota quo
modo septem hore canonicē dicuntur in memo-
riam passionis christi quam representant. primo
matutine in memoriam captionis 7c. **Q**uantus
ad secundū digne celebrare est primo confiteri sa-
cramentaliter cum proposito non redeundi ad
peccata 7c. **S**tatus autem secularis recipit a
christo vnum tantum. sc̄z obedientiam ad decē
precepta legis. **D**ic̄ historiam **M**atth. xix. d̄ lai-
co a christo querente. **M**agister bone quid bo-
ni faciam vt habeam vitam eternam. **C**ui respō-
dit christus. **S**i vis ad vitam ingredi. serua mā-
data dei. taliter q̄ p̄ nullo lucro vel periculo vi-
tando homo faciat contra mandatum dei. vni-
cuiq̄ ergo deus diuisit gratiam fm̄ mensuram.
7c. **T**ertio dat deus penam infernale3 ad mē-
suram. non credatis q̄ in inferno omēs damna-
ti habeant penam equalem. imo fm̄ mensuram
culparum est mensura penarum. **B**euti. xxv. p̄
mensura peccati erit 7 plagarum modus. **Q**uod
verbum vt dicit sanctus **T**ho. in. iij. dist. xlvj.
q. i. arti. iij. non est intelligendum de quantitate
durationis pene pro culpa inflicte. quia iusto dī
iudicio pro temporali imo momentaneo mortali
peccato pena infligitur eterna. **C**uius quadrupli-
cem vbi supra sanctus **T**homas reddit rationē.
Sed hoc verbum premissum de quantitate pe-
ne fm̄ intentionem acerbittatis intelligendum est
7 verificatur. **D**uplex enim quantitas pene exi-
stit. sc̄z fm̄ intensionem acerbittatis. 7 fm̄ durati-
onem temporis. **Q**uantitas pene respondet q̄n-
titati culpe fm̄ intensionem acerbittatis vt fm̄ q̄
gravius peccauit fm̄ hoc ei grauior pena infligi-
tur. **U**nde **A**pocal. xvij. quantum gloriificauit
se 7 in delitijs fuit. tantum date illi tormentus 7
luctum. **N**on aut̄ respondet duratio pene dura-
tioni culpe. vt dicit **A**ugustinus. xxj. de ciuitate

dei. hec sanctus Thomas vbi supra. Item idem sanctus Thomas dicit vbi supra in solutioe ad secundū argumentū quo arguit. duorum peccatorum mortalium. vnum est grauius et maius altero. ergo vnu debet maiori pena q̄ alterū puniri. **S**oluit q̄ quātitati peccati respondet quātitas pene s̄m intensionem. Et ideo peccatorum mortalium inequalium erunt pene inequales in tentione. equales aut̄ duratione. Idem dicit tertio libro contra gentiles. cap. ciij. vel s̄m aliam quotationem. cxlij. Sic quō s̄m Augustinū. in quolibet peccato sunt duo. scz auersio ab incommutabili bono. et cōuersio ad bonum commutabile. scilicet ad temporalia et terrena. Ideo sunt in inferno due pene correspondentes. scilz pena damni. et pena sensus. vt dicit sanctus Tho. iij. contra gentiles. cap. xc. vbi sic dicit. Peccato qd̄ in deum cōmittitur nō soluz pena damni. sed etiam pena sensus debetur. pena aut̄ sensus respōdet culpe quātū ad conuersionē inordinatam ad cōmutabile bonum. sicut pena damni respondet culpe quātū ad auersionē ab incommutabili bono hec ille in forma. p̄ma. s. damni est nunq̄ videre deum. secūda est torqueri et pati a creaturis. verbi gratia. de peccato supbie vbi est auersio et cōuersio. quia deus precepit nobis et ostendit in se humilitatē et supbus auertit se nolens deo obedire et conuertit se ad supbiam. pompā et. Idō superbus in inferno nunq̄ videbit deum nec habebit honores paradisi. sed erit in inferno in cācabis de plumbo liquefacto. Ratio. quia superbus est omnibus onerosus. Ideo et. Item deus precepit ne homo faciat auariciam. Luc. xij. Cuidete et caueate ab omni auaricia. **D** dicit auar. nō curo de p̄cepto dei et. ego nō essem diues. Ideo in inferno habebit penam damni et nihil poterit habere de his que desiderat. vt patet de diuite epulone et. Et penam sensus. quia erit in auro et argento liquefacto. Ideo quia p̄pter aurū et argentum fecit cōtra deum. Idem de peccato luxurie deus precipit ne illud fiat nisi inter virū et vxorem. sed luxuriosus nō curat de p̄cepto dei. idō puniet̄ pena damni. quia nō habebit delectationem paradisi et. et penam sensus in veru ad instar cirogrilli et. quia hic voluit ita calefieri per luxuriam. Idem de peccato inuidie deo precipit vt diligamus inuicem et. sed inuidus non curat imo inuidet pximo. ideo punietur pena damni. quia nō sentiet delectationes nec amorem paradisi Et pena sensus in feruenti pice. quia habuit cornigrum per inuidiam. Idem de peccato gule dicens. Attendite ne grauentur corda vestra in crapula et ebrietate. Luc. xxi. sed gulosus non curat. ideo puniet̄ pena damni. quia nō gustabit d̄escis paradisi. Et pena sensus in calce vbi semp̄ esuriet et sitiet. Idem de peccato ire de vindicatiuis et iracundiis. quia nolunt remittere iniurias.

et. punient̄ pena damni. quia nunq̄ habebunt pacē paradisi. Et pena sensus. qz semp̄ erūt i guerra in inferno. Idē de accidiosis q̄ nunq̄ habebūt quietē glorie. De q̄ Job. Ammodo iā dicit spiritus vt req̄escat a laborib̄ suis. opa em̄ illorum sequunt̄ illos. Apoc. xiiij. Et habebūt penā sensus. qz semp̄ laborabūt inter serpētes q̄ nō p̄mittent ipsos quiescere. Ecce quō p̄ mensura peccati erit plagarum modus. Ideo Esa. xxvij. In mensura contra mensuram cū abiecta fuerit iudicabit eam. **N**ō in mensura. s. culpe cuz abiecta fuerit. s. anima a corpe de h̄ mūdo iudicabit eā. De ista potest dici thema. Deus diuisit mensurā. scz pene. **¶** Quarto dat deo ad mēsurā gloriā celestem. quia nō omēs beati qui sunt i paradiso habent equalē gloriā. sed quidā maiore quidāz minorem s̄m mensurā bonorū operū que fecerūt in hoc mūdo. **A**utoritas. mensuram bonā et conferatam et coagitatā et sup̄fluentē dabūt in sinū vestrum. Eadem quippe mensura quā mēsi fueritis remetiet̄ vob. Lu. vj. **B**e h̄ sc̄s Tho. tractat i iij. di. xlix. q. j. ar. iij. q. ij. vtrū beatitudo ab omnibus equaliter p̄cipiat̄. Et r̄ndet q̄ nō equaliter beatitudo p̄cipiat̄ ab omnibus beatis ex p̄te subiecti siue opantis. quia vnus beatus erit et magis p̄fectus lumine glorie s̄m gradū charitatis siue. et sic erit potentior ad illā visionem diuine essentie q̄ alius. et sic opatio in vno beato erit p̄fectior et delectatio maior. Et hoc confirmat p̄ illud quod dicit̄. s. ad Cor. xv. Stella differt a stella i claritate. sic erit resurrectio mortuorū. ergo vnus resurgentium maiorem gloriā habebit q̄ alius. **I**te ad idē. p̄miū debet r̄ndere merito. scz quidā sunt excellentioris meriti alijs. q̄ cū beatitudo siue gloria celestis sit virtutis p̄miū. vnus p̄t habere maiore gloriā et beatitudinē et habebit si fuerit p̄fectus maiori lumine glorie q̄ alius. Idē dicit eadē di. q. ij. q̄ ē de visione diuine essentie arti. iij. Et p̄ma pte. q. xij. ar. vj. **S**z ex pte obiecti erit equalis gloria et beatitudo in omnibus beatis. Quia obiectum opationis in q̄ beatitudo consistit ē oīno vnū et idē. s. diuina essentia ex cuius visione oēs erūt beati. Et ex hac pte nō erit aliq̄s gradus i beatitudine. qz deo omnib̄ beatis se vt obiectū b̄tificās ostendit. Et sic p̄t intellectus dicte autoritat̄. Eadē quippe mensura q̄ mēsi fueritis remetiet̄ vob Lu. vj. In dicta autoritate ponunt̄ quatuor p̄ditiones s̄m q̄ q̄drupliciter meremur in h̄ mūdo. s. **N**ō cogitando. **N**ō loquēdo. **N**ō opando. Et adūsa patientē tollerā rando. **C**ogitando meremur expellendo statim malas cogitationes de corde tanq̄ prunas ignitas de manu. quia licet imaginatio sensualis sit aperta diabolo qui potest ibi ponere prunas ardentes malarum cogitationum. tamen in libertate nostra est comburi delectabiliter vel non comburi viriliter expellendo. verbi gratia. si diabolus ponit in nostra sensualitate malā cogitationē

Dñica infra octa. Epiphaniæ

de supbia ꝛc. vos potestis ipsam expellere cogitando christi humilitatē. Idem potest dici de alijs peccatis. Isto modo meremur mensurā bonam quia bone persone iam in hoc mundo consolantur. **B**erñ. Multi vident truces nostras qui non vident consolationes nostras. Secundo meremur ore cauendo a falsis ꝛ enormib⁹ iuramentis a mendacijs ꝛ diffamationibus. sed affirmare debem⁹ per aduerbia dicendo ita nō ꝛc. Hoc modo meremur mensuram confertam. id est plenam in fine quādo angelus a dextris ꝛ diaboli a sinistris expectant anime exitum de corpore. que si bona fecerit recipitur a bono angelo. Ecce hic mensuram confertam. Tertio meremur bene opando in opibus misericordie penitentie iusticie. a peccatis cauendo festa deuote seruando. Isto modo meremur mensurā coagitatam. id est calcatā ꝛ hoc quādo anima intrat paradysum ꝛ salutā cum gaudio ab animabus beatis ꝛc. Quarto meremur patienter aduersa ꝛ mala tollerando. Isto modo meremur mensuram supfluentem. i. supius effluentem hoc erit post diem iudicij quā gloria anime redundabit in corpus. Ecce quare dicit. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetiet vobis. De ista potest dici. **B**e⁹ diuisit mensuram scz glorie.

Dominica infra octa.

Ephie. Sermo quart⁹

Proficiēbat sapiētia etate ꝛ grā. **L**uc. ij. Sanctū euāgelium continet in effectu tria singularia de dño iesu christo que sunt magne difficultatis. **P**rimū est clementū corporale. **S**ecūdū documentum spirituale. **T**ertium exemplum xtuale. que ostendunt dare in themate pposito. **P**rimum est cū dicitur proficiebat etate. **S**ecūdū cū dicitur. proficiebat sapientia. **T**ertium cum dicitur proficiebat gratia. **P**rimū quod ostendit in scō euāgelio de dño iesu christo est augmentū corpale. **P**roficiēbat etate. **S**ciendū qd dñs iesus christ⁹ exiens de vtero matris noluit subito magn⁹ apparere cum potuisset ita magn⁹ nasci. vt fuit **A**dā in principio mundi qui exiuit de vtero matris sue scz terre tam magnus ꝛ homo pfecte etatis. xxx annorum. hoc tangit textus di. **F**ormauit deus hominē. nō dicit puerū vel infantē. sed hominē de limo terre. ꝛ inspirauit in faciem eius spiraculum vite. ꝛ factus est homo. nō dicit infans i animam viuētē. **S**en. ij. **C**ertum est qd ita potuissz facere christus de seipso s̄ noluit. imo voluit vt ceteri paulatim crescere. **P**rimo voluit eē infās vt ceteri. non loquens nec ambulans. **S**ecundo voluit esse puer. **T**ertio adolescēs. **Q**uarto iuuenis ꝛ tandem vir pfectus. vnde debuit p omnia fratribus assimilari. ad **h**eb. ij. **R**atio ad ostendendum qd veniebat p saluatione omnium. venit

em saluare primo infantes p innocentiam. **S**ecūdo adolescentes per generalem obedientiam. **T**ertio iuuenes per sacramentalem penitentiam. **I**deo debuit per omnia fratribus assimilari. qui vult omnes homines saluos fieri. s. ad **T**imoth. iij. **S**i dicat. nō videtur venire saluare senes. quia noluit esse senex. sed voluit mori in flore iuuentutis. ꝛ dare vitam suam in etate in qua magis vita diligitur. **J**uxta pphetiam **I**biere. xij. in persona christi di. **R**eliqui domū meam dedi dilectā animam meā. scz vitam in manus inimicorū meorū. **R**espondeo qd imo venit etiam saluare senes. licet ipse nō fuerit senex. tamē a senibus voluit benedici. scz a **S**ymeone ꝛ **A**nnā. **I**deo postqz sancta mater ecclesia festiuauit de infantia saluatoris i festiuitatibus trāfactis. modo incipit facere officium de eius pueritia quādo fuit duodecim annorum. **D**e hoc dicit principium euangelij. **L**uz factus esset iesus annorum duodecim. ascendētib⁹ illis hierosolymā s̄m consuetudinem diei festi. consummatisqz diebus cum redirēt remansit puer iesus in hierusalem ꝛ non cog. parē. **E**xisti aut in. cog. eē ve. iter diei ꝛc. **N**ota post triduum inuenerunt eum in templo in medio doctorū **H**ic quō virgo **M**aria ibat ad templum domini in hierusalem in festiuitatib⁹ ordinatis s̄m legē quia in tota iudea nō erat nisi vnum templum. s. in ciuitate hierusalem in quo possent offerre sacrificium. ppter quod iudei ter in anno tenebantur venire ad templum in hierusalem. s. in festo paschatis. pentecostes. ꝛ cenophegie. id est. tabernaculorum fixationis ex precepto legis. virgo maria in dictis festiuitatibus etiam volebat venire de nazareth. que distabat a hierusalem per quadraginta miliaria. **E**t ex magna dilectione noluit dimittere filium suum iesum. sed ipsum portabat in brachijs quādo erat infans. **S**ed quando fuit puer ducebat ipsum p manum. **N**ota h̄ contemplando quomodo virgo **M**aria ibat cū filio. aliquando cum calore. aliquādo cum frigore. pluuia. niue. vento ad templum. **S**i fuisset sibi dictum. virgo bñdicta quo vaditis modo cū tali tempore. **R**espondisset virgo **M**aria. vado ad templum domini in hierusalem. **O** virgo benedicta. ꝛ nunquid vos estis templum dei magis sanctū q̄ illud de quo dicit ecclesia. **T**emplū repente fit dei intacta nesciens virum verbo concepit filiū. **E**t nūquid fili⁹ v̄r̄ ē tēplū diuinitat. **H** aut dicebat de templo corporis sui. **J**oh. ij. **S**z respondisset x̄go finaliter. hoc facio in exemplū xpianorum. vt quā audierit hoc. nullus quātūcūqz delicat⁹ excuset se ne vadat ad ecclesiā rōne caloris. seu pluuie. frigoris ꝛc. **H**oc dicit expresse **B**eda in omelia hodierna. **Q** virgo **M**aria vt daret exemplum ibat ad templum. **I**deo memento vt diem sabbati. id est. quietis sanctifices. **E**xo / di. xx. a negocijs temporalibus quiescendo ꝛ in

spiritualib⁹ se occupando. Nota memento. In nullo alio pcepto dic memento nisi in isto vt post q laborasti in negotijs temporalibus feria secunda. tertia rē. de dominica dicit. Memento rē. Exemplo etiam virginis parētes debent ducere filios r filias ad ecclesiam. Nota contra malā consuetudinem de puellis que nō vadūt ad missam. Ideo sunt tot male. quia tunc habent opozunitatem faciendi malum quod nō possunt infra hebdomadam. quia parētes sunt in domo. Ideo veniunt aliquē grauide ad nuptias vltiaz pepererunt bis vel ter. Ideo ducendū sunt ad ecclesiam vt habeant deuotionem. quia nisi deuotio retineat mulierem rē. Item filij sunt ducendi ad ecclesiam p patrem vel matrem rē. Completo autē festo septem diebus cōsummatū diebus cum redirent remansit puer Iesus in hierusalem Non per parentum negligentiam. sed per diuinam prouidentiam. Et non cognouerunt parētes eius. Ratio. quia erat consuetudo iudeorum ex honestate vt homines. scz hoc est viri per vnam viam. mulieres autē per aliam. vel homines precedebant r mulieres sequebantur. pueri ergo poterant ire cum patre vel matre. Quādo ergo virgo Maria recessit de templo r non vidit iuxta se filium suum Iesum. credidit q' esset cum Ioseph et veniret cum eo. Idem credidit Ioseph quādo nō vidit iesum. cogitauit q' esset cum matre. Hoc tangit euangelista breuiter dicens. Cogitantes eum in comitatu esse vernerunt iter diei. Credo q' Ioseph fuit prius in nazareth. quia homines vadūt velocius. r vt pararet cenā. Et quādo virgo intrabat domū filius occurrebat sibi quādo veniebat p̄s cum ioseph r faciebat sibi magnū festum. Sed nunc quādo virgo intrauit r nō vidit filium suum dixit ioseph vbi est filius meus. Respondit ioseph. r nō erat vobiscū. Miser ego credebam ipm esse vobiscum. Tūc virgo plangēs dixit. Miser quid est de filio meo. r statim magnus clauus intrauit in corde. quia diligebat ipsum plusq' omnes matres. Ratio. quia alie matres diligunt filios suos tanquā creaturas suas. sed virgo diligebat ipsum etiam tanq' suum creatorē. Item alie matres perdunt virginitatē propter filios. sed ipsa non. Itē alie matres dolent in partu. sed virgo nihil. Et virgo plorando intrauit cameram dicens. Fili mi vbi estis vos modo. vtinam nō in manibus archelai filij herodis. Fili vbi cūq' sitis. vos scit modo bene dolorē meum r timorē. Tunc cor virginis erat inter duas molas. Ex vna parte cogitabat vtrū ascenderet in celum ad patrē. Ex alia parte dicebat. Quomodo recessisset q' nil sibi dixisset nec predicasset euangelium nec instituit sacramenta. Ex alia parte cogitabat. ne ipsuz teneat filius herodis qui tunc regnabat. Ioseph autem ex alia parte plorabat dicens. Miser quid

dicet mihi deus pater. quia tam male custodiuī filium suum. Miser quid dicam de tanta mea negligentia. Secus de multis matrimonio conuictis. Nunq' dum quid aduersitatis turbatio nūq' occurrit in domo contendunt vir r vxor dicentes. Vos fecistis. Imo vos fecistis. sed virgo r ioseph mutuo se consolabant. Dicebat virgo ioseph. Pater cenetis. quia ego non possum comedere nisi vos comedatis. Dixit virgo ioseph. Pater perquiramus filium meum inter vicinos r apud notos r amicos. Sic quomodo ibāt de nocte cum laterna plorantes r ipsum querētes. r omnes mirabantur. Et multe mulieres associabantur eis per nazareth. r ipso nō inuento redierunt ad domum. Et virgo intrauit cameram suam r flexis genibus lachrymādo dicebat. Deus pater vos scitis vbi est filius vester r meus. virtute cuius concepi velitis me consolari. Fili vbi estis modo tam amplius non possum pati Idem faciebat ioseph ex alia parte nec tota nocte dormierunt. in crastinum bono mane redierunt in hierusalem. r fuerūt ibi in sero. Cogitate quomodo in nocte circūbant per ciuitatem cum laterna scz per ciuitatem hierusalem querentes ipsum inter cognatos r notos. de quo gentes mirabantur q' tali hora irēt per villam cum esset fama de maxima honestate r sanctitate vite. Cogitate quādo inueniebātur p vigiles quomodo dicebant quis vadit ibi. rē. Transactis tribus diebus dixit virgo vadamus ad templum domini r oremus vt ipsum inueniamus. Sic eu angelū Et factum est post triduum inuenerunt illum in templo in medio doctorum. Statim virgo ascendens ad eum dixit. Fili quid fecisti nobis sic. scz nobis ignorantes. Sed nō fuit increpatio sed questio. Ecce pater tuus. s. putatiuus r ego dolentes querebamus te. Cogitate quō christus consolabat matrem suam dicens. Quid est quod me querebatis. nescitis. quia in his que patris mei sunt oportet me esse. Et tota ista materia vlt speculatione ecce ppheta loquēs in persona virginis Marie. Adiuro vos filie hierusalem inueni quem diligit anima mea. quesui illum r nō inueni. surgam r circūibo ciuitatem per vicos r plateas. queram quē diligit anima mea. tenui eum nec dimittam. Cañ. iij. Moraliter nota q' tuz dolere debemus cum iesum perdimus. Virgo Maria in festiuitate perdidit filium suum. tñ sine peccato perdidit. Et nos in festiuitatibus perdimus christum ppter peccata. Quia in diebus festiuis p lura peccata mortalia cōmittunt. Dic de quolibet statu ad libitum. Ideo dicit xps nobis. Festiuitates vestras odiuit ania mea. Esa. j. Nota r post triduum inuenerunt eum in templo. quare post triduum r non ante. Ratio. quia qui perdit christum ex peccato non potest ipsuz inuenire nisi p triduum. s. p' tria opa p' nialia. pma ē

di. bene videt mibi q̄ aduentus sit completus in
 prophetias. sed tñ dubito ex quadã prophetia Ag-
 gei. ij. d. in p̄sona dei. **Hec dicit dñs deus.** Ad-
 huc vnũ modicum ⁊ ego mouebo celum ⁊ terrã
 mare aridã. ⁊ mouebo om̄es gentes. ⁊ tunc veni-
 et desideratus cunctis gentibus. **Aggei. ij.** **Mo-**
do dñi mei reuerendi nõduz vidimus ista signa
quã nõ vidimus nouũ motũ in celo nec in terra
Verũ dicitis dicebat alijs. Ideo cogitem⁹ sup̄ h
⁊ nesciebant aliud dicere. Tũc surrexit christus
in forma discipuli manib⁹ plicatis. ⁊ obtenta li-
centia loquendi dixit. Bñ si recordamini modo
sunt duodecim anni q̄ celũ fuit motũ p̄ nouã stel-
lã que duxit tres reges oriẽtis in q̄ ego audiui
a pentibus meis. Si videt vobis q̄ iste mot⁹ fu-
erit nouus. Item terra fuit tũc mota ⁊ mare. qñ
ex p̄cepto impatoris qlibet ibat vt p̄fiteretur in
ciuitatem suam. si forte esset hoc. Ecce interrogas
Sed verba sua veniebant ad cor cum lumine p̄
ut sibi placebat. Q̄ dixerũt ipsi. verũ dicit p̄ cer-
to. ego recordor q̄ tunc fuit magn⁹ motus in ce-
lo ⁊ in terra. Dixit christus. Bñ parcatis si pu-
eri querunt. Ecce quõ de questionibus legis in-
rogans magis docet dum prudenter interrogat
Deinde alius dixit. Bñ aliud signũ dedit Esa-
di. Populus qui ambulat in tenebris vidit lucẽ
magnã. habitantibus in regione vmbre mortũ lux
orta est eis ⁊c. Paruul⁹ nat⁹ est nobis ⁊ fili⁹ da-
tus est nobis ⁊ factus est p̄ncipatus sup̄ hume-
rum ei⁹ ⁊c. Esa. ix. Hoc signũ debuit esse in na-
tiuitate regis messie. Sed hoc signũ nõ vidim⁹.
Dicebant alijs. verũ dicitis. ⁊ voluebant ⁊ reuol-
uebant libros. Dixerũt x̄po quid dicetis vos h
filij dubitatis in aliquo. Et surrexit humiliter et
loquẽdo cum magna reuerẽtia dixit. Audiui q̄
in ciuitate bethleem in media nocte modo sũt. xj
anni. apparuit magna claritas int̄m q̄ nox vide-
bat meridies. iuxta illud ps̄. Nox sicut dies il-
luminabitur. Et audiui q̄ angelus apparuit pa-
storibus cum magna claritate. dicẽs. Euangeli-
so vobis gaudiũ magnũ. quia nat⁹ est vobis ho-
die saluator. ⁊c. Dicebat doctores r̄dit bene. re-
cordor q̄ talis fama fuit publica. nõqd̄ recorda-
mini quõ fuit scriptum nobis de hoc. mi fili bo-
nas gratias dicimus vobis. quia ita clarificatis
intellectus nostros. Ecce quõ de questionib⁹ le-
gis interrogans magis docet ⁊c. Alius doctor
dixit suspirans. O dñi dubito q̄ totuz nostrum
gaudium ⁊ spes sit p̄dita. Et nõqd̄ dicit pphe-
ta. q̄ statim veniet ad templum dñator que vos
queritis. ⁊ angelus testam̄ti quem vos vultis.
Malach. iij. sed nõdũ venit. O fatui ⁊ insc̄i cũ
habebant ipsum p̄sentem. p̄pter hoc dixit eis io-
hannes. Medius vestrum stetit quem vos ne-
scitis. Joh. f. Et interrogauerunt eũ quid dicet.
qui respondit. O dñi quid p̄nt dicere pueri in-
ter vos. Audiui a parentibus meis ⁊ post miracũ

de lumine in media nocte in ciuitate bethleem ap-
 parente. q̄ in. xl. die vna mulier iuuenis cum pu-
 ero in brachijs eum baiulans venit ad templum
 ⁊ sanctus simeon ⁊ anna pp̄hetissa. p̄dicauerũt
 eum dicentes. q̄ ille erat verus messias ⁊ salua-
 tor mundi. dixerunt ip̄i. p̄ deum verũ dicit. Si-
 meon erat consanguineus meus ⁊ amicus meus
 a quo ego audiui. Dixit ali⁹ ⁊ ego audiui ab an-
 na consanguinea mea. **Benedicaris fili⁹ ⁊ addi-**
scas bene. Deinde rabisamuel suspirans ⁊ quasi
flens dixit. Et nunquid recordamini quõ hero-
des rex occidit om̄es pueros. ergo ⁊ illum. q̄ de-
inde detis rationes ⁊ erant tristes ⁊ nõ poterant
respondere. Qui dixerũt christo. quid dicitis vos
hic fili. qui cum magna humilitate respondit ne
notaret de p̄sumptione. domini reuerendi ego
legi. Exod. xxij. Non coques hedũ in lacte ma-
tris sue. Modo dñi pueri possent hic dubitare.
non dixit q̄ ipse dubitaret. an deus vellet osten-
dere quõ esset decoquendus hedus. vel an esset
pp̄hetia de messia ne in lacte matris moreret dñi
esset puer. Moyses in tribus locis dicit. Nõ co-
ques hedum ⁊c. quia tripliciter fuerũt innocẽ-
tes ab herode occisi. quidam gladijs. quidã lan-
ceis. alijs balistis. ne parentes ⁊c. vel dicas sic. q̄-
dam gladijs. quidam suffocati siue strangulati.
quidam fuerunt percussi ad parietes. Vel quia
herodes voluit occidere christum ter. s. in nati-
uitate. in aduentu regum. ⁊ in purificatione. ⁊c.
Sed christus nec sic nec sic fuit ab herode inter-
fectus. Ideo dicit sibi moyses. Non coques he-
dum. id ē christũ ⁊c. Hoc intellexerunt doctores
⁊ magistri. dum x̄pus loqueret virtute diuina di-
centes. verũ dicit. Quia p̄ certo illud fuit pp̄he-
tia de messia. Iõ sine dubio nõ fuit ab herode oc-
cisus. Et dum essent sic consolati. venit x̄go ma-
ria di. Fuit quid fecisti nobis sic ⁊c. Qui dixerũt
rabini. est filius vester iste. Respondit x̄go ma-
ria. ita dñi. O tam bonum ⁊ tam gratum filiũ ha-
betis. Addiscat. quia adhuc erit magnus rabi-
nus. Non ostẽdatis ei officiũ viri vestri. O qua-
les stulti habebant ipsum p̄sentem ⁊ non cogno-
scebant. De ista sapiẽtia christi pp̄hetia fuit tũc
completa. Ego sapiẽtia habito in consilio. et
eruditus intersum cogitationibus. Prouerbio.
vij. Ecce quomodo p̄ficiat sapiẽtia effectua-
liter. Terti⁹ punctus est de exemplo virtuali.
Qui dicit p̄ficiat gratia. Similis difficultas ē
de profectu gratie sicut de p̄fectu sapiẽtie. ⁊ si-
militer respondetur. qñ christus in instanti suc-
ceptionis. habuit tantam gratiam habituali-
ter quãtam habet nũc in celo. Sed sicut dixi de-
claritate solis que magis oritur hora tertia q̄ pri-
ma ⁊c. Ita etiam p̄t dici de claritate gr̄e. Quã-
sol habitualit̄ h̄z tantã claritatẽ hora p̄ma q̄tam
h̄z hora tertia ⁊c. S̄ effectualit̄ sol magis osten-
dit claritatem suam hora tertia q̄ hora prima.

In octaua Epiphanie domini

7 magis hora meridiei q̄ tertia. Quia dicit phus q̄ lux est vehiculū coloris. Idē de christo sole iusticie. Ideo ap̄tus. Apparuit gr̄a dei 7 saluatori nostri om̄ib⁹ hominibus erudiēs nos. ad Tituz ij. Nota apparuit gr̄a nō dicit creuit gr̄a. s̄ appa- ruit gratia sc̄z effectualiter erudiens nos. s̄. dan- do exemplū v̄tuale nobis. de quo dicit euāgelis- ta in tertia pte. descendit cū illis in nazareth et erat subditus illis. vsq; in finem. Moralit̄ su- per hoc qd̄ dicit. 7 erat subditus illis. Nō legit̄ q̄ in domo virginis marie esset aliquis nisi ipsa cum ioseph sponso. 7 christo ei⁹ filio. Quis facie- bat seruitiū dom⁹. quia vbi sunt tres p̄sone mul- tis seruitijs indigent. Sicut lucas de xp̄o q̄ erat subditus illis. Ideo ipsemet christus dicit. Fili⁹ hominis nō venit ministrari s̄ ministrare. Mat. xx. Ecce quō pficiebat gr̄a seruitendo parētibus. Dicā vob vñ seruitiū vt mḡ historiā exp̄sse dicit. X̄ps cum alijs pueris ibat ad portandū aquā de fonte. Sic practice quō virgo de manu volebat recipe amphorā vt portaret aquā. Nota h̄ 3 mulieres que dicūt ego portauī bonā dotem ideo non intrabo coquinā nec portabo aquam. Habeat vir meus ancillā vel captiuam. Et vos quid facietis. videns ioseph q̄ vgo volebat por- tare aquā 7 recipe amphoram dixit. ego ibo dice- bat ioseph. Cum aut̄ sic pie cōtenderet virgo et ioseph veniebat xp̄s 7 recipiebat amphoraz di. Ego ibo. Dicebat ioseph. O dñe vos nō ibitis. dicebat xp̄us ibo. vt dem exēplū alijs filijs. Si quis dixisset sibi qñ redibat de fonte. O dñe q̄re facitis hoc. Quare nō facitis vos Michael ga- briel 7c. R̄ndissent angeli. Nos sum⁹ pati s̄ ipe vult facere. O dñe q̄re facis hoc. r̄ndisset vt qñ filij christianozū audier̄t h̄ seruitiū quod ego facō p̄ pentibus meis. hmōi exemplo ipsi seruiāt 7 mi- nistrēt pentibus suis. dic aliquid 3 filios inobe- dientes pentib⁹ suis. Jō ap̄ls. Filij obedite pen- tib⁹ us vestris in dño. hoc em̄ iustum ē. honora p̄m tuū 7 m̄m tuā qd̄ ē mādātū primū in pro- missione. vt bene sit tibi 7 eris longeuus sup ter- ram. ad Eph. vj. Filij aut̄ inobediētes sunt pue- vite. 7 faciunt malum finem. Nota ad hoc qd̄ cōtigit valentie de quadā sententiato ad suspen- dium ex quadā morte de qua fuit iniuste ifama- tus. Qui qñ vidit furcā in qua debuit suspendi nouiter factā in illo loco clamauit. Dñe iuste mo- rior nō ex crimine mortis hui⁹ mūdi imposito. s̄ quia in h̄ loco verberaui matrē meā. q̄ genib⁹ fle- xis orauit deū. di. Trinā in isto loco in quo me p- cussisti sis suspensus. 7 ita fuit. Ecce quē finē fa- ciunt. Jō dicit xp̄s in euāgelio. honora p̄ez tu- um 7 matrē tuā. Qui maledixerit patri vel ma- tri morte moriā. Matth. v.

Sermo in octaua Epiphie

Ego a te debeo bap-
ptisari. Mat. iij. 7 in euāgelio hodi-
erno. Sancta mater ecclesia hodie fa-
cit festū 7 officiū de baptismo christi. de quo loq̄-
tur euangelium hodiernū. quō xp̄s fuit bap-
tista a beato iohē. 7 de h̄ erit fmo n̄ 7 habebim⁹
m̄ltas bonas doctrinas speculatiuas ad illustra-
tionem intellectus 7 morales ad correctionē vite
Sed p̄mo salutē vgo Maria 7c. In p̄nti cogi-
taui tenere modū iuristarū q̄ in suis scolis qñ vo-
lunt legere vel disputare. p̄mo ponunt casum
legis. deinde quid iuris. Sic p̄mo recitabo casuz
legis diuine. historiā euāgelij sancti. Deind̄ mo-
uebo aliquas questiones speculatiuas 7 mora-
les. Sic historiā euāgelij. quō xp̄s de ciuitate na-
zareth venit ad iohē ad iordanē vt baptisaret̄
ab eo. Et sp̄s sanct⁹ reuelauit iohi. q̄ ille hō erat
saluator mundi. verus deus 7 ver⁹ hō. Prop̄
qd̄ iohēs admirās dixit reuerenter thema. Ego
a te debeo baptisari 7 tu venis ad me. Cui dixit
xp̄s. Sic em̄ decet implere oēm iusticiā. nō loq̄-
bat xp̄s pompaticē vt isti dñi. s̄ loq̄bat de se 7 d̄
iohē di. Sic. s̄. p̄ humilitatē decet implere oēm iu-
sticiā. Christ⁹ aut̄ humiliat⁹ semetipsum. fact⁹ est
obediens vsq; ad mortē. ad phil. ij. Ecce h̄ ois
impletio iusticie redēptionis hūane. Greg⁹. Ni-
hil em̄ nobis nasci p̄uit nisi redimi p̄fuisset. Ec-
ce iohēs etiā humiliatus est ad implendū prece-
ptum xp̄i inuēctionis baptismi. 7 totus tremens
baptisauit christum. Ecce baptista contremuit
7 non audet tangere sanctum dei verticem. sed
clamat cum tremore sanctifica me saluator. h̄ac
formam tenuit iohānes baptisando christum.
Moraliter instruumur hic in hoc q̄ Johan-
nes tam sanctus (de quo dicit christ⁹. Inter na-
tos mulierum nō surrexit maior iohanne bap-
tista) non audebat tangere christum. Nota h̄ quā
ta debet esse puritas 7 bona vita sacerdotum. q̄
habent tangere christum in sacramento altaris.
Ideo dicit scriptura sancta. Sacerdotes qui ac-
cedunt ad deum sanctificentur ne percutiāz eos
Exod. xix. Item ne laici appropinquent altari-
bus 7c. Numeri. j. 7. iij. Homo qui non est de
genere aaron. id est. sacerdos 7 accesserit occide-
tur. Si dicatur lex est antiqua. verum est. sed di-
gnius 7 sanctius est altare noue legis q̄ veteris
Quo magis xp̄s ē maioris dignitatē q̄ immola-
tur i altari no. testa. q̄ agn⁹ q̄ imolabat i altari
ve. testa. tāto magis altare noui testa. ē maiorē di-
gnitatē. Nō arguo p̄ locū a minoz. Si tūc erat
pena mortis q̄ accederet ad altare apodiās se ibi
vel h̄stēdo 7c. Si dicat nūquid hō pōt osculari
altare 7c. R̄ndeo q̄ imo reuerētē. s̄ meli⁹ esset
osculari ērā iux̄ altare vbi steterunt pedes sacer-
dotis. j. p̄ef. v. Hūiliamini s̄ potētī manu dei.

Sermo

vt vos exaltet in tempe uisitationis. **D**ic quomodo manus diuine persone seu potentie humiliat et depimit superbos, et humiliat humiles. **M**odo posito casu legis euangelice, mouende sunt aliquae questiones quid iuri. **E**t ponam quatuor questiones quas declarabo. **P**rima super hoc quod dicit euangelium. **V**enit iesus a galilea ad iohannem vt baptizaret ab eo. **Q**ueritur quare christus uoluit baptizari. **R**atio huius questionis est, quia baptismus datur contra peccatum originale primordiale, et etiam contra alia peccata actualia si sint. **S**ed cum christus non habebat peccatum nec originale nec actuale, id est, peccatum non fecit, ergo uideatur quod non debuit baptizari. **R**espondeo quod christus uoluit baptizari non vt aliquid reciperet a baptismo. **S**icut nos qui recipimus a baptismo dona spiritualia, id est, remissionem peccatorum, sanctificationem, uirtutes et gratias, et dona sancti spiritus et uirtutes morales infusas, sed christus nihil horum recepit a baptismo. **S**ed uoluit recipere baptismum vt daret baptismum uim regeneratiuam, vt dicit **B**eda in omelia hodierna. **V**enit filius dei baptizari ab hoie in aquis iordanis quia mundus erat a sordibus cunctis vt abluerens nostrorum sordes scelerum omnium fluentia sanctificaret aquarum. **N**ota propriam similitudinem et exemplum de unicorni quod tactu sui cornu purificat aquam, deinde bibunt aialia expectantia etc. **H**oc proprie significat baptismum christi. **U**nde in sacra scriptura dicitur christus unicornis, psalmus xxxi. **E**t exaltabit sicut unicornis cornu nostrum et senectus mea in misericordia uerbi, et loquitur propheta in persona ecclesie dei. **E**xaltabit, id est, christus sicut unicornis. **Q**uia diuinitas et humanitas in christo non faciunt nisi unum cornu, id est, unam personam, et senectus mea. **N**ota sicut etates hominis sunt septem. **I**ta etiam sunt septem etates nature humane. **I**nfantia fuit ab adamo usque ad noe. **P**uericia a noe usque ad abraam. **A**dolescentia ab abraam usque ad moysen. **I**uuentus a moysen usque ad dauid. **V**irilitas a dauid usque ad transmigratiorem babilonis. **S**enectus a transmigratiore babilonis usque ad christum. **D**erepuit a christo usque ad finem mundi. **E**cce quare dicit senectus mea in misericordia uerbi, id est, abundantia, quia modo abundat dei misericordia, quia iudeo remittuntur omnia peccata quantum ad culpam et quantum ad penam in baptismo. **I**tem alia auctas **L**u. i. **E**t erexit cornu salutis nobis. **C**ornu salutis nostre est corpus christi. **H**odie iste unicornis tetigit aquas vt tactu sue mundissime carnis uim regenerationis transferret omnibus alijs. **D**ic quomodo christus terminauit et finiuit purificationem ueteris legis, quae habebat per circumcisionem, et inchoauit purificationem noue legis que fit per baptismum. **I**deo christus dicitur alpha et omega, in initium et finis **A**po. xxi. id est, principium noue legis, et finis ueteris, propter hoc nos chri-

stiani solum recipimus baptismum, et non circumcisionem, quia in christo sacramenta legalia habent suum finem et terminum **Gen. xvii**. **D**ixit deus abraae, **A**mbula coram me et esto perfectus, ponamque fedus meum inter me et te, quia inter istos duos terminos seu moles, id est, abraam et christum debuit durare pactum circumcisionis, quod durauit per duo milia annorum. **A**postolus. **E**cce ego paulus dico quoniam si circumcidami christus nihil proderit uobis, ad **Gal. v**, qui ergo exemplo christi uellet circumcidi iudicaret, et peccaret grauius. **S**ecunda questio est super hoc quod dicit thema, quoniam iohannes dixit christo, ego a te debeo baptizari. **Q**ueritur quare beatus iohannes dixit hoc cum esset in utero matris sanctificatus. **L**u. j. **S**piritus sancto replebitur adhuc ex utero matris sue, dixit angelus zacharie patri iohannis. **Q**uare ergo dixit christo ego a te debeo baptizari. **R**espondeo secundum determinationem sanctorum doctorum quod baptismus dat characterem in anima, id est, quoddam signum pulchrum ad instar corone regalis, quod signum nullus potest habere in paradiso nisi fuerit baptizatus. **U**nde nec abraam nec ysaac nec iacob nec dauid nec aliqui ueteris testamenti habent illud signum. **N**ec etiam illi rethores, id est, beate katherine, qui mortui fuerunt sine baptismo aque licet sint baptismum sanguis saluati. **D**e isto signo dicit apostolus. **C**redentes signati estis spiritu promissionis sancte qui est pignus hereditatis nostre ad **Eph. i**. **P**ignus est arra hereditatis vt dant mercatores. **L**icet ergo beatus iohannes fuisset sanctificatus in utero matris, tamen non habebat characterem, propter hoc vt ipsum haberet dixit christo. **E**go a te debeo baptizari pro isto signo habendo. **E**t dixit debeo, habemus pro certo quod christus baptizauit beatum iohannem et etiam apostolos et discipulos. **D**e apostolis auctas. **V**enit iesus et discipuli eius in iudeam terram, et illic morabatur cum eis, et baptizabat **Joh. iij**. **E**t dicitur **Joh. iij**, quasi peritium, quod christus non baptizaret, sed discipuli eius. **A**ug. et glosa super illud concordant. **C**um dicit iohannes et baptizabat, dicit glosa, discipulos et apostolos, quod christus non baptizaret, glosa, id est, alios, sed discipuli baptizabant alios. **E**adem ratione creditur quod christus baptizauit uirginem mariam vt haberet illud signum corone. **D**ic differentiam que est inter coronam et crinile. **S**ic signum characteris est vt corona et ante habet monile, scilicet in hoc nomine iesus. **A**po. xiiij. **E**cce agnus stabat supra montem sion et cum eo centum quadraginta quattuor milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. **M**oraliter ex quo nos christiani portamus nomen iesus scriptum in frontibus nostris cauere debemus ne portemus nomen diaboli in ore dicendo. **I**n nomine diaboli quare fecisti sic vel sic. **N**ota de latrone clamante iesus, et

Dñica prima post Epiphanie

de diabolo clamate latrones latrones. Nota 3 illos q̄ nesciūt aliud dicere nisi diabolus noian- do. **D**avid ps. xxxix. **D**ñs vir cuius est nomē dñi spes eius. nō dicit nomē diaboli. **T**er- tia questio sup hoc. **S**pūs sanct⁹ descēdit sic co- lumba in ipsum. **Q**uare hoc qz certū est qz chri- stus in q̄tum homo ab instanti sue p̄ceptōis re- cepit sanctū spm̄. 7 nūq̄ ab ipso recessit. **E**sa. lxi. et **L**u. iij. **S**pūs dñi sup me eo qz vixerit me. s. p̄ gratiā in p̄ceptōe. **R**ñsio qz spūs sanct⁹ descē- dit sicut colūba in ipsum. non ac si iam prius nō habuisset vel nō fuisset in eo. nec vt sibi p̄ferret tunc nouam gratiam. sicut venit apl̄s in die pē- recostes **A**ct. ij. 7 **L**u. i. supuenit in virginē ma- riam. **S**ed ad ostendendū nobis qz spūs sanctus descendit in illoq̄ baptizat. 7 ibi recipit habitā- tionē tanq̄ in pprio templo. **C**ū quilibet añ ba- ptisimū saltem ne habitu re nec voto sit habitā- tio demonū. ideo baptizandi exorcizant ad ex- pellendos de ipsis demones. **M**oralit̄ ex q̄ spūs sanctus semel recipit habitationē in creatu- ra nūq̄ recedit ab ipsa nisi irreuerentiā sibi ex- hibeat p̄ pctm̄ mortale. quia pp̄ veniale nō re- cedit. **S**ed qm̄ homo peccat mortalit̄ tūc expel- lit a se spm̄ sanctū 7 introducit diabolū. **Q**ūlis iniuria expellere regem 7 introducere ribaldum lenonem. **I**deo dicit scriptura. **M**elius erat il- lis non cognoscere viam iusticie q̄ post agnitio- nem retrosum p̄uerti. ab eo qd̄ illis tradita est sancto mādato. **C**ontingit illud veri prouerbij **C**anis reuersus ad suū vomitū. 7 sus lota i vo- lutabro luti. ij. **P**e. ij. **I**deo instruēdi sunt pue- ri 7 nutriendi ne dent p̄geriū spūs sancto q̄ habi- tat in ipsis. dic quō pentes debent informare fi- lios. **Q**uarta questio sup hoc. **V**ox d̄ celo facta est. **H**ic est filius meus dilectus in q̄ mihi complacui. **Q**uerit̄ quare hec vox facta est. qz certum est in christus non incepit tunc esse filius dei. quia christ⁹ eternalit̄ est filius dei. **A**uctas. **D**icit dñs ad me filius meus es tu ego hodie ge- nui te. ps. ij. **N**ota cum dicit hodie. hic sunt plures dies ex interpositiōe noctis. qz si sol sta- ret semp supra nos non esset nisi vna dies. sic in celo nūq̄ est ibi nox. quia deus semp inuari a- bilis illuminat **A**poē. xxj. **C**iuitas illa nō eget so- le neqz luna. vt luceant in ea. nam claritas dei il- luminabit eam. 7 lucerna eius est agnus. cū er- go dicitur. hodie genui te. i. in eternitate. quare ergo venit illa vox. **R**ñsio qz illa vox non vēit p̄pter christū sed p̄pter nos. **A**d ostendendū qz i baptismo efficiamur filij dei. qm̄ sicut vir de vxo re sua generat filios 7 filias legitimos. sic 7 chri- stus de ecclesia spōsa sua. **S**emen est vbum dei **L**u. viij. **I**o christiāi oēs sum⁹ filij dei regi chri- sti 7 regine. s. ecclesie. **S**ecus añ baptismū. s. p̄ baptismū pentes debent se reputare nutrices fi- lij regis christi. i. vd **T**imoth. ij. **S**aluabit autē

mulier p̄ filioz generationē. i. nutritionē. si per- māserit in fide 7 dilectiōe 7 sanctificatiōe. **I**o io- han. **V**idete q̄lem charitatē dedit nob̄ de⁹ pat̄ vt filij dei noiemur 7 sim⁹. i. **J**oh. iij. **M**oralit̄ instruimur qz sicut filij regi nō vadūt ad lu- panar nec ad tabnas nec ad loca vbi ludif ad ta- pillos. **S**ic nec christiani alias degenerāt nec p̄sequunt hereditatē p̄adyfi. **Q**uinta q̄o sup hoc qd̄ d̄. **E**t apti sunt celi. **Q**uerit̄ q̄re h̄. qz christo semp fuerūt celi apti. **D**ia nuda 7 ap- ta sunt oculis ei⁹ ad **H**eb. iij. **R**ñsio qz nō pp̄ ipsum fuerūt celi apti. sed ad ostendendū qz celi apiunt illis q̄ nouit̄ baptizant. **S**ecus añ aduē- tum christi. qz vltra. v. milia annos celi fuerunt clausi generi hūano. **E**cclēsia. p̄adyfi porta per- eam cūctis clausa ē. 7 p̄ mariā virginē itez pa- tefacta ē. **I**o puerij q̄ decedūt post baptismū anteq̄ peccēt mortalit̄. statim euolant via recta ad p̄adysum. 7 statim inueniēt celi aptū. **D**e q̄- bus dicit christ⁹ portarijs p̄adyfi. **S**inite puulos venire ad me. talij eni est regnū celoz **M**atth. xix. **H**ic 3 erroz mulierū dicentiū qz p̄mo tran- seūt purgatorij pp̄ dolores m̄ris. **E**zech. j. **C**ū eses i medio captiuoz iuxta fluuium cobar apti sunt celi. **C**obar d̄ baptizat. **M**oralit̄ instruimur ne plozetis p̄ talib⁹ filijs qm̄ decedūt s̄ debet gaudē. ac si rex faceret filij v̄m vnū d̄ curia sua. **S**ed flendi sunt filij adulti ribaldi. **A**pl̄s. i. ad **T**hessal. iij. **N**olum⁹ vos iurare de dormiētib⁹. i. innocēt̄ q̄scētib⁹ vt nō p̄tri- stemini sicut ceteri q̄ spem non habent. scilicet re- surrectionis. **Q**uarta. **D**ñica. j. post epiphanie. **S**ermo. j.

Quediderunt in
eum discipuli ei⁹ **J**oh. ij. 7 in euange- lio hodierno. **S**ctā m̄ ecclesia facit mētionē de illis nuptijs in q̄b⁹ fuit dñs n̄ iesus christ⁹ 7 ei⁹ b̄ndicta m̄ vgo maria 7 aliq̄ apl̄i 7 discipuli. **I**n sancto euāgelio ostendūt 7 decla- rant nob̄ tria. de q̄b⁹ poterim⁹ recipere p̄ nobis materiā bone instructiōis. **P**rimo oñdit in vir- gine maria mia m̄nalis. **S**ecdo in christo poten- tia diuinalis. **T**ertio in apl̄is credētia virtual. **D**e tertio dicit the. **C**rediderūt in eū. **D**i- co p̄mo qz in sancto euāgelio oñdit de v̄gie ma- ria ei⁹ mia m̄nalis. **I**am videt̄ quō m̄res sunt misericordes erga filios. qz cū filij aliq̄n non pe- tant ea q̄b⁹ indigēt bona m̄ dat. **T**alis est v̄go maria erga suos deuotos filios. q̄s sp̄ oculis ap- tis respicit. 7 si indigēt aliq̄ dat. **I**o ecclesia dicit. **M**aria m̄ gr̄e m̄ mie. **M**̄ gr̄e. s. filijs. **M**̄ mie. s. pctōibus. tu nos ab hoste p̄tege in hora mortis suscipe. **H**ec mia m̄nalis v̄ginis marie oñdit in euāgelio cū dicit̄. **N**uptie facte sunt in chana galilee 7 erat m̄ iesu ibi. **U**ocat⁹ est autē iesus 7 discipuli eius ad nuptias. 7 deficiente